

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НЕПЕРЕРВНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

COMPETENCE APPROACH IN CONTINUOUS PROFESSIONAL EDUCATION

УДК 378:37.013]:796

Тетяна Дерка

ORCID iD 0000-0001-8636-0792

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка,
вул. Роменська, 87, 40002 м. Суми, Україна
24tetiana01@ukr.net

Валентина Туманова

ORCID iD 0000-0002-9838-6081

старший викладач кафедри спортивної підготовки
Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053 м. Київ, Україна
v.tumanova@kubg.edu.ua

СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

В статті проаналізовано навчальні програми підготовки фахівців фізичного виховання починаючи з 2003 р. Охарактеризовано навчальні плани підготовки фахівців фізичного виховання за циклами підготовки та кількістю годин й кредитів, які відведено на навчальні дисципліни. Проаналізовано кількісні дані навчальних планів щодо практики студентів: навчальної, виробничої (педагогічної), виробничої (позашкільної), зі спеціалізації. Наведено дані щодо навчальних планів професійної підготовки фахівців фізичного виховання 2003, 2008, 2010, 2013, 2015 та 2017 рр. Визначено фахові компетентності (психолого-педагогічна, здоров'язберігальна, фізкультурно-педагогічна, управлінська, дослідницько-аналітична, правова), які формуються в процесі практично спрямованої професійної підготовки, згідно сучасних освітніх стандартів та освітніх програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання.

Ключові слова: навчальні плани; освітня програма; професійна підготовка; фахівець фізичного виховання; фахова компетентність; фізичне виховання.

Вступ. Проблема освіти фахівців галузі фізичного виховання та спорту перебуває в центрі уваги вітчизняних науковців, про що свідчать дослідження таких вчених, як Г. М. Арзютова (Арзютов Г. М., 2000, с. 4-6), О. Ц. Демінського (Демінський О. Ц., 2003, с. 6), А. П. Конох (Конох А. П., 2006, с. 57), Л. П. Сущенко (Сущенко Л. П., 2003, с. 137), О. В. Тимошенко (Тимо-

шенко О. В., 2009, с. 3), Б. М. Шияна (Шиян Б. М., 1997, с. 4), Ю. М. Шкретія (Шкретій Ю. М., 2006, с. 5). Дослідники зазначають, що формування змісту підготовки фахівців потрібно розглядати як цілісну, комплексну проблему, вирішення якої необхідно здійснювати на основі ґрунтовних теоретико-методологічних підходів відповідно до стандартів та рекомендацій як Європейського простору вищої

освіти, так і Національної рамки кваліфікацій та Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти України (2013 р.).

Освітній процес, в межах якого відбувається професійна підготовка фахівців, як зазначено у Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, що навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Однією з головних методологічних засад цього Закону є автономія закладів вищої освіти. Так, університети визначають зміст освіти та дбають про забезпечення її якості. Якщо дотепер галузеві стандарти освіти визначали перелік нормативних навчальних дисциплін та обсяги їх викладання, то новий закон передбачає, що нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти формуватиметься у термінах результатів навчання, а перелік навчальних дисциплін визначатиметься самими закладами освіти. На нашу думку, потрібно враховувати попередній досвід фахової підготовки та принципи формування освітніх програм (Дерека Т. Г., 2017, с. 253).

Мета статті – дослідження практично спрямованої професійної підготовки фахівців фізичного виховання в процесі формування їх професійної компетентності.

Формування професійних знань фахівця фізичного виховання регламентується базовими змістовими модулями освітньо-кваліфікаційної характеристики, що є складовою Галузевого стандарту вищої освіти та містить перелік основних вимог до професійних якостей, знань і умінь фахівця фізичного виховання, які є умовою успішного виконання професійних функцій, професійного становлення та досягнення майстерності, повний перелік об'єктів (предметів) діяльності, із якими пов'язана діяльність фахівця, зазначено первинні посади, які може обіймати фахівець після закінчення вищого навчально закладу, а також визначено його посадові обов'язки відповідно до чинних нормативних документів (Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О., 2013, с. 160).

Процедура розроблення нового покоління стандартів вищої освіти України, на нашу думку, повинна враховувати вимоги таких рекомендаційних документів Європейської комісії (Дерека Т. Г., 2016, с. 161; Quennerstedt M., Larsson H., 2015):

- структури кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (The framework of qualifications for the European Higher Education Area);
- стислий опис рівнів Європейської кваліфікаційної рамки та Дублінських дескрипторів (Towards a european qualifications framework for lifelong learning – Annex 3 Complementarity, Dublin

descriptors and EQF descriptors – Commission of the european communities, Brussels, 8.7.2005, SEC (2005) 957, Commission staff working document, 2005);

- структури необхідних ключових компетентностей (Key Competences for Lifelong learning: A European Reference Framework – Implementation of «Education and training 2010», Work programmer, Working Group B «Key Competences», 2004).

У навчальних планах професійної підготовки фахівців фізичного виховання реалізовано принципи цілісності, логічної послідовності, та поєднання теоретичних положень з практичними навичками.

Загальна кількість навчальних аудиторних годин за навчальним планом 2003 р. складала 7184; за навчальним планом 2008 р. – 7488 год.; 2010 р. – 7812 год.; 2013 р. – 8640 год.; 2015 р. – 8640 год.; 2017 р. – 7200 год.

За циклами підготовки навчальні години розподілялися наступним чином. Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки складав 15% від загальної кількості навчальних годин за планом 2003 р.; 18,3% – за навчальним планом 2008 р.; 16,6% за планом 2010 р.; 4,6% за планом 2015 р.

В свою чергу, цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки поділяється на нормативну частину та варіативну, що розподілилися наступним чином: за навчальним планом 2003 р. – 95% нормативна частина, 5% варіативна; н.п. 2008 р. – всі 100% дисципліни нормативної частини; і вже за навчальним планом 2010 р. цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки на 44,4% складається з нормативної частини і на 55,6% з варіативної.

За навчальними планами професійної підготовки 2013 та 2015 рр. цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки є нормативною частиною.

Стосовно циклу математичної, природничо-наукової підготовки. За навчальним планом 2003 р. складав 11,3% від загальної кількості годин; за навчальним планом 2008 р. – 11,5%; навчальний план 2010 р. – 18,7%; навчальний план 2013 та 2015 рр. – 11,25%; навчальний план 2015 р. – 15%.

Співвідношення нормативної та варіативної частини за даним циклом: за навчальним планом 2003 р. – 93% нормативна частина, 7% варіативна; навчальний план 2008 р. – всі 100% дисципліни нормативної частини; за навчальним планом 2010 р. цикл математичної, природничо-наукової підготовки складається з нормативної частини на 77,8% і на 22,2% з варіативної, за рахунок дисциплін за вибором ВНЗ; за навчальними планами 2013 та 2015 рр. таке співвідношення годин залишається – 77,8% та 22,2%, відповідно.

У зв'язку з вище викладеним, кількісні та якісні зміни торкнулися і професійної підготовки фахівців напряму фізичне виховання.

Цикл професійної та практичної підготовки змінився наступним чином за навчальним планом 2003 р. складав 73,7% від загальної кількості годин, за навчальним планом 2008 р. – 70,2%; навчальний

план 2010 р. вже становив 64,7%; навчальний план 2013 та 2015 рр. – 58,5%.

З них нормативна частина за планом 2003 р. становила 60%, варіативна 40%. Нормативна частина в свою чергу розділялася на професійно-педагогічну (25%) та на професійну науково-предметну підготовки (75%). За навчальним планом 2008 р. нормативна частина Циклу професійної та практичної підготовки становила 77%, варіативна в свою чергу – 23%.

Підготовка бакалаврів здійснюється за цими планами здійснювалася за двома спеціалізаціями – «Методика туристичної роботи» та «Методика спортивно-масової роботи».

Якісні зміни професійної підготовки відбулися в навчальному плані підготовки вчителів фізичної культури 2010 р. Нормативна частина циклу професійної та практичної підготовки становила 78%, варіативна – 22%. Навчальний план професійної підготовки фахівців фізичного виховання 2013 та 2015 рр. зберігає дане співвідношення.

Підготовка бакалаврів здійснюється вже за трьома спеціалізаціями – «Методика туристичної роботи» та «Методика спортивно-масової роботи» та додаткова спеціалізація «Основи здоров'я». Навчальний план професійної підготовки фахівців фізичного виховання 2015 р. забезпечує підготовку фахівців за такими спеціалізаціями, як «Методика спортивно-масової роботи», «Методика туристичної роботи» та «Фітнес» й «Захисник Вітчизни».

Таким чином, розширюється сфера діяльності випускників напряму підготовки фізичне виховання.

Навчальним практикам в процесі підготовки вчителів фізичного виховання приділяється досить велика увага (див. Рис. 1).

За навчальним планом 2003 р. проводився лижний збір, туристичний збір, та 6-ти тижнева навчальна педагогічна практика на 4 курсі, що становило 432 години.

За навчальним планом 2008 р. до вищевказаних практик додалися психолого-педагогічна навчальна практика та літня практика в таборах – загальна кількість годин становила 756.

У навчальному плані 2010 р. досить логічно поєднані теоретична підготовка з практичними навичками. Педагогічна практика спрямована за профілем майбутньої роботи та спеціалізації – це «Методика туристичної роботи» та «Методика спортивно-масової роботи» та «Основи здоров'я» та становить 720 годин.

Навчальні плани професійної підготовки фахівців фізичного виховання 2013 та 2015 рр. включає 813 годин, з них: 585 годин навчальна (педагогічна практика), виробнича (педагогічна) у молодшій й загальноосвітній школі; 225 годин практика зі спеціалізації.

Практично спрямована освітня програма професійної підготовки фахівців фізичного виховання 2017 р. містить 1260 годин навчальної (психолого-педагогічної); виробничої (педагогічної) у молодшій, середній та старшій школі; виробничої (позашкільної, гурткової роти). Практика із зазначених спеціалізацій включає 225 годин.

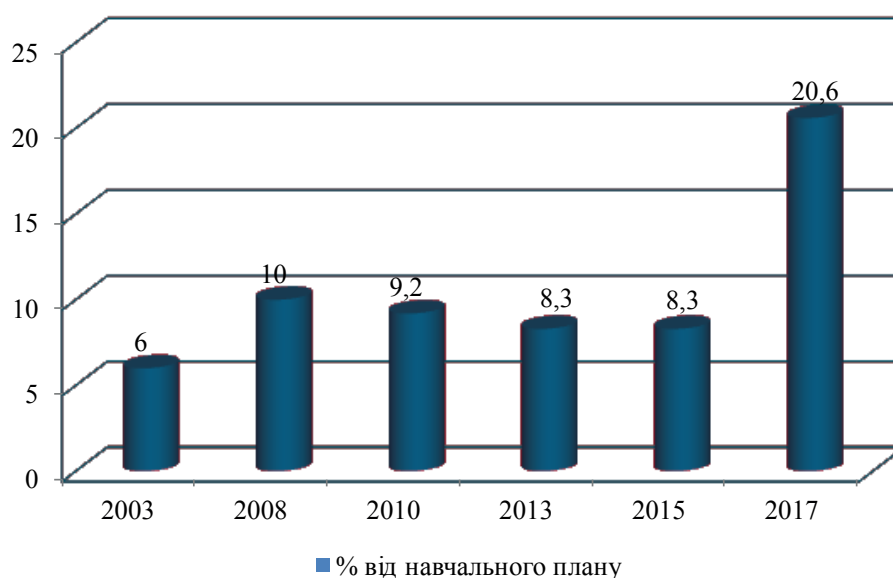

Рис. 1. Динаміка розподілу годин (%) за навчальним планом підготовки фахівців фізичного виховання: 2003, 2008, 2010, 2013, 2015, 2017 рр. затвердження

Відтак, освітня програма професійної підготовки фахівців фізичного виховання (2017) є практично спрямованою й складається з 240 кредитів, де обсягу кредиту ECTS становить 30 академічних годин, а згідно з розрахунками, що узгоджуються

з практикою європейських країн; річне навчальне навантаження студента – 60 кредитів ECTS. Навчальний план професійної підготовки складається з таких розділів: обов'язкова частина, що охоплює: обов'язкові навчальні дисципліни

(включно з курсовими роботами, проектами); практику; атестацію; вибіркова частина, до якої входять: навчальні дисципліни, практики, форми атестації (у разі отримання додаткової спеціалізації (спеціальності)); вибіркові навчальні дисципліни та / або блоки вибірових навчальних дисциплін. Обов'язкові навчальні дисципліни спрямовані на формування загальних і фахових компетентностей. Практика з відривом від навчання становить для бакалаврів: не менше 15% від загального обсягу освітньої програми (на педагогічних спеціальностях); не менше 10% – на непедагогічних спеціальностях.

Таким чином, в процесі навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти під час проходження навчальної (психолого-педагогічної), виробничої (педагогічної, позашкільної) та зі спеціалізації формуються наступні фахові компетентності фахівців фізичного виховання: психолого-педагогічна, здоров'язберігальна, фізкультурно-педагогічна, управлінська, дослідницько-аналітична, правова (Дерека Т. Г., 2017, с. 172; Dyba T., 2015, p. 99-102).

Психолого-педагогічна компетентність відображає здатність використовувати різні методи та прийоми навчання, виховання та соціалізації особистості, використовуючи закономірності розвитку і прояву психологічних особливостей людини у фізкультурно-оздоровчій діяльності, а також формувати мотиваційно-ціннісні орієнтації особистості; знання щодо соціально-психологічних процесів, які впливають на формування особистості того, хто займається, та використовувати їх в процесі педагогічної діяльності. Здатність сприяти вихованню у учнів позитивних соціально- та особистісно значущих якостей, таких, як: ініціативність, відповідальність, організованість, дисциплінованість, працелюбність, наполегливість, комунікативність, толерантність, здатність до роботи у колективі.

Здоров'язберігальна компетентність відображає знання та дотримання на заняттях санітарно-гігієнічних норм, правил техніки безпеки проведення занять, забезпечення профілактики травматизму. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних видів робіт основ медичних знань, за потреби надавати долікарську допомогу особам при виникненні у них невідкладних станів під час або у зв'язку із заняттями. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базових знань з теорії та методики фізкультурно-спортивної реабілітації.

Фізкультурно-педагогічна компетентність відображає здатність використовувати під час

навчання та виконання професійних завдань систему знань з теорії і методики фізичного виховання; знання, розуміння та вміння використовувати у практичній діяльності анатомо-морфологічні, фізіологічні, біохімічні, біомеханічні, психологічні особливості основи адаптації до фізичних навантажень різної спрямованості; впливу фізкультурно-спортивної діяльності на стан учнів (з урахуванням їх статі, віку, рівня фізичного стану та інших особливостей), сприяючи їх фізичному розвитку та зміцненню здоров'я.

Управлінська компетентність відображає здатність організовувати діяльність та забезпечувати ефективно управління окремими суб'єктами сфери фізичної культури і спорту, здійснювати підприємницьку діяльність у сфері фізичної культури і спорту, ефективно використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.

Дослідницько-аналітична компетентність відображає здатність здійснювати науково-дослідну діяльність у сфері фізичного виховання, а саме, – пошук нової інформації, що міститься в різноманітних друкованих та електронних джерелах, володіти сучасними методами наукового дослідження, які застосовуються у сфері фізичного виховання, за потреби здійснити проектування наукової роботи; організовувати та реалізувати наукове дослідження, адекватно проаналізувати його результати, сформулювати висновки та використовувати їх у практичній діяльності.

Правова – знання та дотримання при організації занять та безпосередньо на заняттях законодавчих норм та правил, які стосуються як взаємодії між суб'єктами освітнього процесу в загалом, так і безпосередньо, враховуючи специфіку його реалізації у сфері фізичної культури і спорту.

Висновки. Пріоритети сучасних освітніх програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання спрямовані на практичну складову їх підготовки та формування фахових компетентностей фахівців (психолого-педагогічна, здоров'язберігальна, фізкультурно-педагогічна, управлінська, дослідницько-аналітична, правова) впродовж навчання на бакалаврському рівні вищої освіти, що повністю відповідає вимогам освітнім стандартам європейських країн.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні освітніх програм професійної підготовки фахівців фізичного виховання у зарубіжних країнах та особливостей організації практик: педагогічної, виробничої, зі спеціалізації з метою використання зарубіжного досвіду у вітчизняній фізкультурній освіті.

Література

1. Арзютов Г. М. Теорія і методика поетапної підготовки спортсменів (на матеріалі дзюдо) : автореф. дис... д-ра пед. наук.: 13.00.02 ; 13.00.04 / Г. М. Арзютов ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2000. – 41 с.
2. Демінський О. Ц. Дидактичні засади оптимізації навчально-тренувального процесу в системі підготовки спортсменів : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.09 / О. Ц. Демінський ; Ін-т педагогіки АПН України. – Київ, 2003. – 36 с.

3. Дерка Т. Г. Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Т. Г. Дерка ; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Київ, 2017. – 548 с.
4. Дерка Т. Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади: монографія / Т. Г. Дерка; за ред. С. О. Сисоевої. – Київ : Видавництво ВП «Едельвейс», 2016. – 528 с.
5. Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14> (дата звернення: 31.03.2017). – Назва з екрана.
6. Конох А. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищому навчальному закладі : монографія / А. П. Конох. – Запоріжжя : ЗДУ, 2006. – 494 с.
7. Освітологія: хрестоматія : навч. посібник / Укладачі Огнев'юк В. О., Сисоева С. О. – Київ : ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
8. Сущенко Л. П. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : Запорізький держ.ун-т, 2003. – 442 с.
9. Тимошенко О. В. Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.04 / О. В. Тимошенко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2009. – 38 с.
10. Шиян Б. М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.09 / Б. М. Шиян ; Інститут педагогіки і психології професійної освіти. – Київ, 1997. – 50 с.
11. Шкреттій Ю. М. Управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів високого класу в умовах інтенсифікації процесу підготовки : автореф. дис... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 / Ю. М. Шкреттій ; Державний НДІ фізичної культури і спорту. – Київ, 2006. – 40 с.
12. Dyba T. Professional training of specialists of physical training on the competence base / T. Dyba // The Advanced Science Journal. – 2015. – № 5 – P.99–102.
13. Quennerstedt M. Learning movement cultures in physical education practice [Electronic resource] / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. – Available at: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490> (application date: 30.03.2017). doi:10.1080/13573322.2014.994490. – Screen name.

References

1. Arzjutov Gh. M. (2000). Teorija i metodyka poetapnoji pidghotovky sportsmeniv (na materiali dzjudo) [Theory and methodology of stages based training of athletes (on the material of judo)]: Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: Nacionalnyj pedagoghichnyj un-t im. M. P. Draghomanova, 41 (ukr).
2. Demins'kyj O. C. (2003). Dydaktychni zasady optymizaciji navchaljno-trevalnogho procesu v systemi pidghotovky sportsmeniv [Didactic basics of optimization of the learning-and-training process in the athletes' training system]: Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: In-t pedagoghiky APN Ukrajinu, 36 (ukr).
3. Dereka T. Gh. (2017). Akmeologhichni zasady neperervnoji profesijnoji pidghotovky fakhivciv fizychnogho vykhovannja [Acmeological principles of physical education specialists' lifelong professional training]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: Kyjivskij universytet imeni Borysa Ghrinchenka, 548 (ukr).
4. Dereka T. Gh. (2016). Neperervna profesijna pidghotovka fakhivciv fizychnogho vykhovannja: akmeologhichni zasady [The continuous professional training of physical education specialists: acmeological principles]. Kyiv: Vydavnyctvo VP «Edeljevs», 528 (ukr).
5. Zakon Ukrajinu «Pro vyshhu osvitu» (2014). [The Law of Ukraine «About Higher Education»] (№ 1556-VII, 01.07.2014). Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14> (ukr).
6. Konokh A. P. (2006). Profesijna pidghotovka majbutnikh fakhivciv iz sportyvno-ozdorovchogho turyzmu u vyshhomu navchalnomu zakladi [Professional training of future specialists in sports and health tourism in high school]. Zaporizhzhja: ZDU, 494 (ukr).
7. Osvitohiia [Educology] (2013). V. O. Ohneviuk, S. O. Sysioeva (Eds.). Kyiv: VP «Edelweis», 744 (ukr).
8. Sushhenko L. P. (2003). Profesijna pidghotovka fakhivciv fizychnogho vykhovannja ta sportu (teoretyko-metodologhichnyj aspekt) [Professional training of physical education and sports specialists (theoretical and methodological aspect)]. Zaporizhzhja: Zaporizkij derzh.un-t, 442 (ukr).
9. Tymoshenko O. V. (2009). Teoretyko-metodychni zasady optymizaciji profesijnoji pidghotovky vchyteliv fizychnoji kul'tury u vyshhykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological principles of higher education physical culture teachers' vocational training optimization]: Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: Nac. ped. un-t im. M. P. Draghomanova, 38 (ukr).
10. Shyjan B. M. (1997). Teoretyko-metodychni osnovy pidghotovky vchyteliv fizychnogho vykhovannja v pedagoghichnykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological foundations of physical education specialists' training in pedagogical educational institutions]: Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: Instytut pedagoghiky i psykholohiji profesijnoji osvity, 50 (ukr).
11. Shkrettij Ju. M. (2006). Upravlinnja trenovalnyjny i zmaghalnyjny navantazhennjamy sportsmeniv vysokogho klasu v umovakh intensyfikaciji procesu pidghotovky [Management of the high-class athletes train-

ing and competitive loads in terms of training process intensification]: Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv: Derzhavnyj NDI fizychnoji kul'tury i sportu, 40 (ukr).

12. Dyba T. (2015). Professional training of specialists of physical training on the competence base. The Advanced Science Journal, 5, 99–102 (eng).

13. Quennerstedt M., Larsson H. (2015). Learning movement cultures in physical education practice. Sport, Education and Society. Published online: 21 Jan 2015. Available at: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0/13573322.2014.994490>. doi:10.1080/13573322.2014.994490 (eng).

СОВРЕМЕННЫЕ ПРИОРИТЕТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ

Дерека Татьяна, доктор педагогических наук, доцент, доцент кафедры теории и методики физической культуры, Сумской государственной педагогической университет имени А. С. Макаренко, ул. Роменская, 87, 40002 г. Сумы, Украина, 24tetiana01@ukr.net

Туманова Валентина, старший преподаватель кафедры спортивной подготовки Факультета здоровья, физического воспитания и спорта, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2, 04053 г. Киев, Украина, v.tumanova@kubg.edu.ua

В статье проанализированы учебные программы подготовки специалистов по физическому воспитанию начиная с 2003 года. Охарактеризованы учебные планы подготовки специалистов по физическому воспитанию по циклам подготовки и количеством часов и кредитов, которые отведено на учебные дисциплины. Проанализированы количественные данные учебных планов по практике студентов: учебной, производственной (педагогической), производственной (внешкольной), по специализации. Приведены данные учебных планов профессиональной подготовки специалистов физического воспитания 2003, 2008, 2010, 2013, 2015 и 2017 годов. Определены профессиональные компетентности (психолого-педагогическая, здоровьесохраняющая, физкультурно-педагогическая, управленческая, исследовательско-аналитическая, правовая), которые формируются в процессе практически направленной профессиональной подготовки, согласно современным образовательным стандартам и образовательных программ профессиональной подготовки специалистов по физическому воспитанию.

Ключевые слова: образовательная программа; профессиональная компетентность; профессиональная подготовка; специалист по физическому воспитанию; учебные планы; физическое воспитание.

MODERN PRIORITIES OF BUILDING PHYSICAL EDUCATION SPECIALISTS' PROFESSIONAL COMPETENCE

Dereka Tetyana, EdD, Associate Professor, Associate Professor of Physical Culture Theory and Methodology Department, Sumy State Pedagogical University A. S. Makarenko University, 87 Romenska Str., 40002 Sumy, Ukraine, 24tetiana01@ukr.net

Tumanova Valentyna, Senior Lecturer of Sports Training Department, Department of Health, Physical Education and Sports, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, 04053 Kyiv, Ukraine, v.tumanova@kubg.edu.ua

Training programs of physical education specialists' training, circa 2003, have been analyzed in this article. Elective and normative aspects of physical education specialists' training curricula have been characterized by training cycles: humanitarian, social-economic, mathematical, of natural studies', professional and practical (2003, 2008, 2010, 2013, 2015). 2017 curricula of educational programs of professional training, which build general and specific professional competences, have been characterized by clusters of subject areas. Physical education specialists' training curricula of years 2003, 2008, 2010, 2013, 2015 and 2017 have been characterized by amount of hours and course credits, which are given to academic subjects. Quantity data of students' teaching and working (both pedagogic and out-of-school) educational practices has been analyzed. Data about physical education specialists' professional training curricula of years 2003, 2008, 2010, 2013, 2015 and 2017 has been given. Professional competences, which are formed during practically oriented professional training, have been defined, in accordance to modern educational standards and physical education specialists' professional training curricula. Recommendation documents of the European Commission, requirements of which should be taken into account while formulating new era of higher education standards, have been identified.

Keywords: curricula; educational program; physical education specialist; physical education; professional competence; professional training.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2017

Прийнято до друку 05.10.2017